

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 1

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 1. – 790 с.

ISBN 978-617-8263-39-3

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У першому томі збірника містяться наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їхньому конституційному вимірі, у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-39-3 (т. 1)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

Онуфрієнко Дар'я Віталіївна	
До питання про умови праці педагогічних працівників	520
Опара Наталія Геннадіївна	
Особливості правового регулювання заробітної плати журналістів . . .	523
Сидоренко Анатолій Олександрович	
Щодо сутності соціального захисту членів сімей військовослужбовців	525
Соколов Дмитро Сергійович	
Щодо перерахунку пенсій осіб, звільнених з військової служби	527
Ступакова Інна Гаврилівна	
Нормативне закріплення права працівника на захист своїх трудових прав та інтересів	530
Тішко Дмитро Анатолійович	
Акти МОП про викорінення насильства та домагань у сфері праці: зміст і значення	532
Тодоріка Костянтин Володимирович	
Ознаки соціального захисту людей, які живуть з ВІЛ	534
Точило Катерина Сергіївна	
Щодо необхідності законодавчого врегулювання контролю роботодавця за виконанням працівниками трудових обов'язків	538
Циганок Володимир Миколайович	
Грошове забезпечення – базис матеріального забезпечення військовослужбовців	541
Юзишен Максим Сергійович	
Служба у Службі безпеки України як різновид найманої праці	543

СЕКЦІЯ 11

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ЗЕМЕЛЬНОГО, АГРАРНОГО ТА ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА

Харитонова Тетяна Євгенівна,	
Григор'єва Христина Антонівна	
Юридичні трансформації публічного адміністрування агробізнесу в Україні: еволюція чи проблема?	547
Гавриш Наталя Степанівна	
Правові питання охорони ґрунтового покриву України в умовах збройної агресії Російської Федерації	550
Годованюк Андрій Йосипович	
Європейські орієнтири розвитку бджільництва	553
Канівець Людмила Анатоліївна	
Здійснення екологічних прав в умовах глобальних викликів	556
Платонова Євгенія Олегівна	
Правові новели припинення права власності на землю іноземних суб'єктів	560

неможливе без фундаментального нормативно-правового забезпечення, яке не лише містить відповідні соціальні права, а й забезпечує соціальні гарантії їх реалізації. Підтримуючи, позиції інших науковців, вважаємо, що на сьогодні бракує законодавчого акту, в якому були б закріплені основні засади грошового забезпечення військовослужбовців. Зокрема, створення та прийняття проекту Закону України «Про грошове забезпечення військовослужбовців» сприятиме універсалізації та консолідації норм про винагороду військовослужбовців на законодавчому рівні, а відтак – становитиме собою додаткову важливу гарантію забезпечення права вказаних працівників на винагороду [3, с. 188].

Список використаних джерел:

1. Ляпін М. В., Чимишенко С. М. Роль грошового забезпечення в системі матеріального забезпечення військовослужбовців. *Сучасні проблеми розбудови Збройних Сил України* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 26 квіт. 2013 р.). Київ : ВІКНУ, 2013. С. 197–198.
2. Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану : постанова Каб. Міністрів України від 28.02.2022 № 168. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pitannya-deyakih-viplat-vijskovosluzhbovcyam-osobam-ryadovogo-i-nachalnickogo-skladu-policejskim-ta-yih-simyam-pid-chas-diyi-voennogo-stanu-168-280222>.
3. Удовенко О. В. Правове регулювання грошового забезпечення військовослужбовців : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2021. 241 с.

Ключові слова: військовослужбовець, держава, матеріальне забезпечення, грошове забезпечення, національне законодавство.

Key words: military serviceman, state, material support, monetary support, national legislation.

ЮЗИШЕН МАКСИМ СЕРГІЙОВИЧ

*Харківський національний університет внутрішніх справ,
аспірант кафедри трудового та господарського права*

СЛУЖБА У СЛУЖБІ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ЯК РІЗНОВИД НАЙМАНОЇ ПРАЦІ

Сьогодні в умовах війни на території України, яку розпочала Росія, особливого значення набуває ефективна діяльність правоохоронних органів, зокрема Служби безпеки України. На вказаний правоохоронний орган покладаються такі важливі завдання: захист державного суверенітету, конституційного ладу, територіальної цілісності, науково-технічного і оборонного потенціалу України, законних інтересів держави та прав громадян від розвідувально-підривної діяльності іноземних спеціальних служб, посягань з боку окремих організацій,

груп та осіб, забезпечення охорони державної таємниці, а також попередження, виявлення, припинення та розкриття кримінальних правопорушень проти миру і безпеки людства, тероризму та інших протиправних дій, які безпосередньо створюють загрозу життєво важливим інтересам України [1]. З огляду на зазначене на Службу безпеки України покладаються великі сподівання керівництва держави та населення щодо належного захисту прав і свобод та інтересів людини і держави від вищезазначених посягань.

Якість діяльності Служби безпеки України нещодавно була високо оцінена главою держави. Так, Президент України В. О. Зеленський висловив подяку співробітникам Служби безпеки України за виконувану ними роботу: «Служба безпеки України б'ється з ворогом на фронті в найгарячіших точках, забезпечує кіберзахист України, стабілізує ситуацію в деокупованих районах, дбає про те, щоб у жодній із частинок України у ворога не було прислужників, допомагає нам повертати українців і українок із російської неволі. Немає такого підрозділу Служби, який не дав би нашій державі потрібних здобутків. І я вдячний усім вам за це!» [2].

З огляду на завдання, що здійснює Служба безпеки України, науковий інтерес викликає соціальна природа служби у досліджуваному правоохоронному органі, ступінь впливу трудового права на відносини у сфері проходження служби у ньому. Важливість з'ясування цього обумовлена можливістю користування працівниками Служби безпеки України нормами трудового законодавства, тобто того законодавства, що стоїть на варті прав працівника, закріплюючи для нього певні переваги.

Основним критерієм предмета трудового права традиційно вважається регулювання відносин несамостійної, найманої праці. У юридичній літературі виділяються такі особливості несамостійної, найманої праці: по-перше, суб'єктом даної праці є юридично вільна людина, яка самостійно розпоряджається своїми здібностями до праці й керується при цьому переважно особистими інтересами; по-друге, така праця застосовується на підставі трудового договору, який добровільно укладається між фізичною особою, що пропонує для використання за плату свої здібності до праці, і роботодавцем, якому потрібно провести заміщення наявної в нього вакантної посади; по-третє, така праця застосовується на засадах підлеглості роботодавцю та підпорядкуванню правилам внутрішнього трудового розпорядку; по-четверте, дана праця здійснюється на обладнанні, з матеріалів та за рахунок коштів роботодавця; по-п'яте, така праця здійснюється не на страх і ризик працівника, а шляхом виконання під час роботи вказівок та розпоряджень роботодавця, який до того ж повинен забезпечити належні, безпечні та здорові умови праці; по-шосте, така праця відбувається, як правило, в колективі працівників [3, с. 15].

Відповідно до ч. 1 ст. 19 «Склад кадрів Служби безпеки України» Закону України «Про Службу безпеки України» кадри Служби безпеки України складають: співробітники-військовослужбовці, працівники, які уклали трудовий договір із Службою безпеки України, а також військовослужбовці строкової служби [1].

Одразу відзначимо, що служба останньої категорія безумовно не входить у сферу дії трудового права. Тут слід погодитися з П. Д. Пилипенко, який вказує на те, що трудове законодавство не поширюється на трудові відносини з громадянами, призваними на дійсну військову службу в порядку виконання громадянами чоловічої статі свого військового обов'язку. Праця осіб, призваних на альтернативну (невійськову) службу, є результатом не реалізації ними свого права на працю, а виконання військового обов'язку [4, с. 13–14].

Працівники, які уклали трудовий договір із Службою безпеки України, безумовно перебувають з останньою у трудових відносинах, в основі яких лежить несамоствільна, наймана праця. Отже, праця цих осіб входить у сферу дії трудового права.

Стосовно статусу першої категорії – співробітників-військовослужбовців (далі – службовці) здійснимо відповідне дослідження. Так, громадяни України, реалізуючи конституційне право на працю, можуть обрати службу в Службі безпеки України на добровільній основі. Відповідно до ч. 2 ст. 19 Закону України «Про Службу безпеки України» до органів Служби безпеки України приймаються на конкурсній, добровільній і договірній основі громадяни України, здатні за діловими та моральними якостями, освітнім рівнем і станом здоров'я ефективно виконувати службові обов'язки [1].

З вищезазначеної норми виходить також те, що вказана служба здійснюється на договірній основі. Про це також свідчить ч. 1 ст. 20 Закону України «Про Службу безпеки України», у якій передбачено, що умови і порядок виконання своїх обов'язків співробітниками-військовослужбовцями Служби безпеки України визначаються укладеним договором (контрактом) [1].

Проходячи службу в Службі безпеки України службовець підпорядковується відповідному керівнику органу Служби безпеки України, у якому він служить. Його служба проходить у межах певного правового режиму, який встановлюється правилами внутрішнього службового розпорядку відповідного органу Служби безпеки України.

Оплата праці службовця здійснюється за рахунок державних коштів. Оскільки службовець виконує завдання та функції держави, служачи їй, то держава у відносинах проходження цієї служби виступає роботодавцем. Службовцю керівництво органу Служби безпеки України забезпечує робоче місце, обладнання та матеріали, які необхідні для виконання його посадових обов'язків.

Службовець зобов'язаний виконувати вказівки та розпорядження керівника видані в межах його повноважень. Керівництво органу Служби безпеки України повинно забезпечити службовцю належні, безпечні та здорові умови служби.

Службовець проходить службу у колективі службовців органу Служби безпеки України. Такі колективи обумовлені структурою органу Служби безпеки України (управління, центри, відділи, відділення тощо).

Виходячи з вищезазначеного служба службовців Служби безпеки України є різновидом найманої праці особливого характеру. Служба у досліджуваному правоохоронному органі виявляється у тому,

що службовці виконують посадові обов'язки, передбачені законодавством, посадовою інструкцією та функціональними обов'язками. Специфіка служби в Службі безпеки України полягає у тому, що службовці здійснюють діяльність, що пов'язана з виконанням, переважно, правоохоронних завдань держави. Така діяльність є розумовою, пов'язаною з отриманням та аналізом інформації, прийняттям юридичних рішень, спілкуванням і взаємодією з юридичними та фізичними особами. Як правило, вона не пов'язана з безпосереднім виробництвом матеріальних цінностей, однак сприяє їх створенню шляхом здійснення охорони відповідних суспільних відносин від протиправних посягань.

Список використаних джерел:

1. Про Службу безпеки України : Закон України від 25 березня 1992 р. № 2229-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text> (дата звернення: 27.04.2023).
2. Зеленський подякував СБУ за її роботу. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3687264-zelenskij-podakuvav-sbu-za-ii-robotu.html> (дата звернення: 07.05.2023).
3. Мельник К. Ю. Трудове право України : підручник. Харків : Діса плюс, 2014. 480 с.
4. Трудове право України : підручник / за ред. П. Д. Пилипенка. Київ, 2003. 536 с.

Ключові слова: наймана праця, служба в органах Служби безпеки України, законодавство України.

Key words: paid work, service in the bodies of the Security Service of Ukraine, legislation of Ukraine.